

HET LYNDENBLAD
nummer 17 februari 2005

UITGAVE VAN DE VAN LYNDENSTICHTING

BESTUUR

- Dra. E.M.A. barones van Voerst van Lynden, voorzitter (Illy)
- A.F. baron van Lijnden, secretaris-penningmeester (Lex)
- A.A.F.C. graaf van Lynden van Sandenburg, lid (Alexander)
- Mr. J.S.H. baron van Lynden, lid (Jaspar)
- Mr. C.J.H. baron van Lynden, lid (Carel)
- Drs. J.G.L. baron van Lynden, lid (Ludolph)

Adres van de Stichting:

Laan v.d. Verenigde Naties 62, 2314 GG Leiden, email: lijndlei@planet.nl

Familieberichten en adreswijzigingen te sturen aan:

drs. J.G.L. baron van Lynden, Rozenhaag 36, 3831 CB Leusden, email: j.vanlynden@freeler.nl

Grafische vormgeving voor Studio Deunk, Amsterdam

INHOUD

Van het bestuur

Mededelingen en aankondigingen

Financieel overzicht

Kleurvol Rajasthan

Het Huis te Ressen en de Van Lynden's tot Ressen

Familieberichten en Adreslijst

VAN HET BESTUUR

L.L.

De afgelopen periode stond natuurlijk in het teken van het boek. Zoals jullie inmiddels wel zullen vermoeden, zal dat er niet komen. De kosten waren gewoon te hoog.

Onze stichting heeft drie doelstellingen. Kort gezegd komen die neer op:

- 1) het publiceren over de familie
- 2) het bewaren van zaken over de familie, eventueel via het door schenking verwerven van archieven en andere objecten.
- 3) het aanhalen van de onderlinge band.

Het afblazen van het boek zal dus niet het eind kunnen zijn van onze pogingen om tot publicaties te komen. Ook zou het jammer zijn als het geld dat we de historici hebben moeten betalen voor het vooronderzoek en het formuleren van een plan (geheel) weggegooid zou zijn.

Wij zullen dus gaan nadenken over deelpublicaties over de familie in daarvoor geëigende tijdschriften en/of jaarboeken. Dit is een traject van vele jaren; voor ons lang, maar tegen de achtergrond van onze familiegeschiedenis slecht een ogenblik. Ooit zouden deze publicaties dan wellicht samengevoegd kunnen worden. Als jullie andere suggesties hebben, vernemen wij die graag.

Financieel gezien zal hierbij als leidraad dienen dat we zo nu en dan wel met de pet moeten rondgaan, maar dat de bedragen (zeer) beperkt zullen blijven. Bij het huidige vrijwillige bijdragen niveau blijft er elk jaar wel iets over voor deze doelstelling, maar toch te weinig.

Vanzelfsprekend zijn wij ieder van jullie zeer erkentelijk voor alle reacties en commentaren op het gestrande boekplan.

Als gevolg van het voorgaande is het verschijnen van het 17^e Lyndenblad wat vertraagd, want ook daar moeten we de nodige energie in stoppen. Maar nu ligt het er. Van Ressen tot Rajasthan, voor elk wat wils. Voor suggesties en ideeën voor het volgende nummer staan we open.

Namens het bestuur,
E.M.A. VAN VOERST VAN LYNDEN (ILLY)
A.F. VAN LIJNDEN (LEX)

MEDEDELINGEN EN AANKONDIGINGEN

Nieuws van de Keukenhof

Op 30 november 2000 is op verzoek en met volle medewerking van Graaf van Lynden de Stichting Kasteel Keukenhof opgericht. In het bestuur van deze stichting namen drie personen zitting, die een grote betrokkenheid bij het landgoed hebben. Op 6 augustus 2003 overleed hij op ruim 90-jarige leeftijd en het landgoed Keukenhof werd gelegateerd aan de Stichting Kasteel Keukenhof. Een prachtig bezit van 230 ha grond met daarop 18 rijksmonumenten waaraan de laatste 60 jaar helaas nauwelijks structureel onderhoud heeft plaatsgevonden. Op dit moment zijn er onvoldoende financiële middelen om gebouwen en terreinen te restaureren. Toch heeft de stichting voldoende vertrouwen om door te gaan en de financiering op creatieve manier rond te krijgen. D.w.z. niet alleen m.b.v. overheidssubsidies maar ook door specifieke exploitatie van gebouwen en terreinen en een innovatieve samenwerking met een bank. Inmiddels is de restauratie op gang gekomen. Niet alleen de daken worden vernieuwd, maar binnen is al begonnen met de restauratie van alle schilderijen en de plafondschilderingen in Rode en Blauwe salon. Kortom: De kop is er af! Voor meer informatie kunt u kijken op www.kasteelkeukenhof.nl

Namens het bestuur van de stichting, Herman Hollander

Toch een boek over een Van Lynden

Met enige trots kan ik u aankondigen dat begin mei bij de Walburg Pers een boek verschijnt over mijn vader. Het heet 'Liefste, wij zijn op reis. Op zoek naar Sam van Voerst van Lynden' en het is geschreven door mijn dochter Jacqueline Quarles van Ufford. Een uitgebreidere beschrijving vindt u in de ingesloten flyer met intekenmogelijkheid.

Illy van Voerst van Lynden

FINANCIEEL OVERZICHT
(in Euro's)

	inkomsten	uitgaven
Bankkosten		22,50
Ontvangen rente	89,08	
Lyndenblad 16 (minder dan begroot)	109,41	
Lyndenblad 17 (begroot)		450,00
Stichtingenregister		25,68
Kosten historici		1.632,00
Bijdragen	1.267,69	
	-----	-----
	1.466,18	2.130,18
Onttrokken aan kapitaal	664,00	
	-----	-----
	2.130,18	2.130,18
Kapitaal per 19 januari 2005	6.892,00	
Tekort	664,00	
Koersstijging Rorento (beurswaarde 18.01.05: 3.888,93)	150,56	

Kapitaal per 19 januari 2005	6.378,56	

Het aantal bijdragenden bleef stabiel op 30. Ongeveer 2/3 van deze vriendelijke mensen is vrouw (dus geboren van Lynden). Vrouwen blijken ook bij ons de hoedster van de traditie. Het is verheugend dat het bijdrageniveau op peil bleef. Weliswaar is dat niveau wat lager dan in het begin, maar toch! Dat deze periode met een tekort sluit is vanzelfsprekend. Wij hebben met zijn allen moeten constateren dat er onvoldoende draagvlak is voor een duur familieboek. Wij hebben de meesten van de historici natuurlijk moeten betalen voor (een deel van) de uren die zij in het voor-onderzoek en het uitwerken van een projectplan hadden gestoken.

Wij willen nu bezien wat wij middels over een lange periode uitgespreide deelpublicaties kunnen doen. U begrijpt dat ook dat geld kost. Uw bijdragen blijven dus zeer gewenst!

De bijgevoegde acceptgiro's zijn (uit kostenoverwegingen) nog niet van Uw naam en rekeningnummer voorzien. Wees zo vriendelijk dit niet te vergeten als U iets wilt overmaken.

HET HUIS TE RESSEN EN DE VAN LYNDEN'S TOT RESSEN

Het was een klein heerlijkheidje daar in de Over-Betuwe even ten zuiden van Elst: het Huis te Ressen met een paar morgen land eromheen. Ingesloten tussen de bezittingen van de invloedrijke Van Welderens en de Hackforts. Er hebben Lyndens gewoond op Ressen, Lyndens waar ik via de Oldenallers zelfs rechtstreeks van afstam. Een kleine eeuw, van het eind van de 17^e tot eind 18^e eeuw, waren drie generaties Lynden Heer van Ressen. Niet ver er vandaan lagen andere Lyndenhuisen: de Musschenberg, de Park, de Plak en kasteel Hemmen zelf natuurlijk.

Ingesloten nog steeds, maar nu tussen snelwegen en de Betuwelijn, ligt Ressen er wat vergeten bij. Al is de naam bij vele filerijders berucht als verkeersknooppunt. En anderen herinneren zich misschien de Vrijstaat Ressen, waar wanhopige tegenstanders van de aanleg van de Betuwelijn lang stand hielden. De plek waar het huis (en daarvóór het kasteel) stond, was lang een bergingsterrein van een wegebouwmaatschappij, daarna een vuilstort en nu een onduidelijk rommelig terrein.

Op een koude dag in november fietste ik met een vriendin vanuit Arnhem naar Ressen en toen we er aankwamen, was het eigenlijk al te laat in de middag om nog behoorlijk 'terreinonderzoek' te doen. Wat we zagen was een nagenoeg vierkant bouwland omzoomd door wegen waarlangs enkele huizen. Aan de oostkant van het veld het middeleeuwse kerkje met ernaast de kosterij annex gemeenschapshuis. We stopten en waren blij dat de koster thuis was, die ons bereidwillig rondleidde over het kerkhofje en in de kerk. Ik wist dat de luidklok in 1688 geschonken was door Caspar Antonie van Lynden, heer van Ressen en zijn zoon Dirk. Ook wist ik dat beiden hier begraven waren. De koster vertelde dat de klok in de oorlog gevorderd was door de Duitsers zoals zovele kerkklokken in Nederland. Maar hij wist niet van wie de enige oude grafzerk was die er op het begraafplaatsje te vinden was.

Dus er leek in Ressen niets meer te zijn wat aan onze familie herinnerde. Ik begreep het beter toen ik in de kerk een schilderijtje zag hangen, voorstellend de kerk na de fatale inslag van twee Duitse granaten in december 1944. Later las ik dat de familie-grafkelder zich binnen heeft bevonden, in de voormalige kapel langs de zuidmuur, welke ruimte in 1702 door Caspar Antonie voor 100 Caroli guldens gekocht is voor dit doel. Bij opening in 1898 vond men er vier geraamtes. Nu is hier de zij-ingang van de kerk. De groene en gele tegels langs de plint in het halletje zijn afkomstig uit de grafkelder. Ik ben dus zonder het te weten over het graf de kerk ingelopen.

Een paar weken later ging ik naar het Rijksarchief Gelderland in Arnhem en vroeg naar het oud-archief van de gemeente Bemmelen. Uit de tijd waarin de Lyndens het Huis te Ressen bezaten en bewoonden, bleek alleen een kerkelijk archief te bestaan, maar dat was niet toegankelijk, lees ongeordend en niet beschreven. Ook hier liepen mijn naspeuringen vast. Gelukkig zijn er enkele artikelen over de heerlijkheid Ressen verschenen in de Bijdragen en Mededelingen van de Vereniging Gelre, waarvan de auteurs wél in de gelegenheid waren de kerkboeken te raadplegen. Ook vond ik nog een paar gegevens in het eigen Van Voerst van Lynden archief. Een telefoongesprek met de heer Verburg, secretaris van de Historische Kring Bemmelen, leerde me dat er in 1970 nog één publicatie verschenen is, maar uit zijn opsomming van de inhoud bleek al snel dat de auteur van dit boekje zich gebaseerd heeft op zijn voorgangers en geen nieuwe gegevens heeft aangedragen.

Een lange geschiedenis

Dus wat weten we van Ressen? Dat het een oude plek is. Grondboringen i.v.m. de aanleg van de Betuwelijn hebben laten zien dat er zich in de bodem nog talrijke interessante resten bevinden. Hierna in het kort de geschiedenis voorafgaand aan het tijdvak dat voor onze familie interessant is. Rond het jaar 670 wordt Ressen samen met andere Betuwse goederen door de Merovingische koning Theoderik geschonken aan de St. Vaast-abdij te Atrecht. Bijna vijf eeuwen blijft het in het bezit van de abdij totdat abt Martinus de Ressense goederen in 1167 verkoopt aan graaf Dirk van Kleef. De heerlijkheid wordt nu als Kleefs leen uitgegeven totdat Johan van Kleef Ressen in 1368 met hoog en laag rechtsgebied begiftigt en als vrij goed voor 2858 gouden schilden verkoopt aan heer Gerrit van Steenberg. Al na zeventien jaar (1385) doet deze afstand van zijn allodiale hoge heerlijkheid en

draagt Ressen op aan Willem van Gulik, hertog van Gelre en graaf van Zutphen, die het zoals gebruikelijk meteen weer in leen teruggeeft aan de Van Steenbergens.

In 1507 wil Karel van Gelre zijn in 1485 te Maastricht onthoofdde boezemvriend, de woeste edelman Willem van der Marck, heer van Lumey - door sommigen 'le Sanglier des Ardennes' genoemd - posthuum belonen voor diens bewezen diensten. Hij beleent Willems bastaard Willem van Arenborch (ook wel Arenberg genoemd), op dat moment kastelein op kasteel Doornik, en diens mannelijke nakomelingen met de hoge heerlijkheid van de kerspelen Doornik en Ressen. Willem en zijn zonen mogen in hun gebied 'richten, rechten, doen ind laten, soe wij in alre mathen tot desen daige toe gedain hebben', maar hun wilde bloed kruipt waar het niet gaan kan. Willem zelf wordt in de plaatselijke herberg tijdens een drinkgelag doodgestoken, zijn oudste zoon Willem volgt hem op maar sterft spoedig. Diens opvolger en broer Otto tenslotte heeft een dermate slechte naam dat de Ressense geërfden zelfs weigeren hem als richter te erkennen. Een procedure stelt hen in het ongelijk. Gelukkig lost het probleem zich vanzelf op wanneer de laatste heer van Arenborch in 1590 kinderloos overlijdt. De heerlijkheid Ressen en Doornik valt terug aan de leenheer, de Staten van Gelderland en Zutphen, en beide dorpen komen in 1591 weer onder het ambtsbestuur van Over-Betuwe.

Lyndens op Ressen

Nu komen we langzaam aan dichterbij. Uit de Gelderse leenregisters, die tegenwoordig heel handig op een cd-rom te raadplegen zijn, maak ik op dat Ressen in 1645 terecht is gekomen bij Bernard van Welderen, burggraaf van Nijmegen en zijn echtgenote Hester Jacomina van Roorda. En het is Bernards kleindochter Mechteld, in 1669 getrouwd met Caspar Antonie baron van Lynden, ambtman, richter en dijkgraaf van Over-Betuwe, die Ressen na de dood van haar vader Diederik van Welderen, heer van Ressen en Leeuwenberg, in 1679 bij magescheid toebedeeld krijgt. Caspar Antonie van Lynden is haar hulder, d.w.z. dat hij haar vertegenwoordigt bij de formaliteiten bij de overdracht.

Een van al deze eigenaren heeft op enigerlei moment, wanneer is niet bekend, de middeleeuwse burcht laten afbreken die zich moet hebben bevonden ten noorden van de dorpskern. Op dezelfde plek werd het in classicistische stijl opgetrokken Huis te Ressen gebouwd. Algemeen wordt aangenomen dat Caspar Antonie en Mechteld de opdrachtgevers ervan zijn geweest. Weinig is er over bekend. We zien het afgebeeld in een schetsboekje van de bekende tekenaar Cornelis Pronk die het dateert in 1739. Een redelijk fors huis met een verdieping en gedekt met een oudhollandse kap. Ernaast een theekoepeltje, ervoor een imposant hek (nog uit de tijd van het kasteel?) met een dam over de sloot (restant kasteelgracht?). Rechts een koetshuis met daarachter een glimp van een boerderij. Of er een tuin of park achter het huis ligt, is op de tekening niet te zien. Gezien een beschrijving uit latere jaren zal zich daar waarschijnlijk ook een boomgaard hebben bevonden, mogelijk opzij van het huis achter de hoge haag.

In 1706 brengt de dominee een bezoek aan de familie van Lynden en noteert in het kerkboek de 'namen der Ledematen, sooals deselve door mijn Jacob Eylbragt, Predicant te Ressen, in de eerste huysbesoeking voor 's Heeren Heilig Avondmaal gehouden 17 October 1706 zijn bevonden en vervolgens aangenomen'.

Uit het daarop volgende lijstje blijkt dat op dat moment Caspar Antonie (dan 75 jaar) en zijn vrouw Mechteld inwonen bij hun zoon Derk. Deze is dan Heer van Ressen en heeft zijn vader in 1696 ook opgevolgd als 'Amptman, Rigter en Dijkgraaf des Ampts Over-Betuwe'. Hij is getrouwd met Anna Wilhelmina Bentinck. Andere huisgenoten in 1706 zijn Derks broer Adriaan en zijn zuster Cornelia Mechteld.

Adriaan kennen wij uit het artikel over Nederhemert (Lyndenblad 2002). Hij is op ons moment nog ongetrouwd en luitenant-kolonel in het Regiment Van Lander en majoor-commandant van het Zuidnederlandse grensvestingstadje Menen. Hij zal in 1715 trouwen met de erfdochter van Nederhemert en in 1732 door keizer Karel VI verheven worden tot graaf met het recht zich Van Aspermont-Lynden te noemen (niet te verwarren met de Belgische Van Aspermont-Lyndens). Over hem staat dit jaar een publicatie te verschijnen van de hand van dr. W. Aalbers.

Cornelia Mechteld zal, volgens een toegevoegde mededeling in het kerkboek, in 1708 trouwen met Nicolaas Steven baron van Haersolte van Yrst. Voor dit huwelijk moest dispensatie worden

aangevraagd wegens te nabije bloedverwantschap: de moeder van Van Haersolte was Caspar Antonies halfzuster. Beiden hadden dus dezelfde grootvader en waren - bijna volle - neef en nicht.

Een volgend moment: in 1715 worden als bewoners van het huis genoemd de oude Caspar Antonie, zijn zoon Frans Carel, dan 'Overste onder de Blaauwe Guardes te paerd', en het uit vier personen bestaande inwonend personeel. Derk is al in 1711 overleden en als heer van Ressen opgevolgd door zijn oudste zoon Jasper Hendrik. Deze doet volgens het kerkboek in 1715 geloofsbelijdenis, evenals gedurende de daaropvolgende jaren Derks overige zes kinderen. Maar allen vliegen uit en verlaten het ouderlijk huis.

Zo ook de nieuwe Heer van Ressen. Volgens mijn bronnen zou Jasper Hendrik op het Huis te Ressen gewoond hebben. Ik betwijfel het en situeer hem in Arnhem. Daar is hij Raad in het Hof en daarna Rekenmeester van Gelderland, daar trouwt hij in 1727 met Geertruid van Dedem, 'dogter tot den Bergh, Maurik en Oldenaller', daar worden hun kinderen Herman Willem Jan, Theodora Wilhelmina en Adriana geboren en daar overlijdt hij in 1759.

Het huis Ressen is na Derks dood wel bewoond gebleven door zijn echtgenote Anna Bentinck. Zij heeft in de haar resterende levensjaren nog drie zoons verloren. In 1732 overlijdt Dirk, haar een na jongste, zeer plotseling. Het door haar ondertekende overlijdensbericht is verstuurd vanuit Ressen:

'(...) tot myner en onzer aller-groote droefheyd, op den 9 deser smorgens uyt het gehoor van Gods Woord komende, onderweeg een schielyk overval krygende, en daarop aan 't Huys van den Predicant gebragt zynde, zeer haastig in 't 27ste jaar synes ouderdoms uyt dese rampzalige Waereld in syn Eeuwige Vreugde op te eyschen.(...). Ressen, den 13 Martius 1732. A. W. Bentinck. Douar. van Lynden'.

In 1742 sterft Karel en in 1745 geeft Jasper Hendrik namens zijn moeder te kennen dat zijn broer Eusebius Borchard Berend, luitenant-kolonel in het Regiment van de Prins van Oranje Nassau en groot-majoor van 's-Hertogenbosch, op 47-jarige leeftijd overleden is, nadat hij 'eenige weeken in de armee aen den Rhyne door swaere koorts en geincommodeert was geweest en sig tot Nieuwit (Nieuwied) had moeten laeten transporteeren'.

Vier jaar later overlijdt Anna Bentinck zelf en wordt in de familie-grafkelder bijgezet. Na haar dood wordt de ouderlijke boedel in goede harmonie verdeeld, getuige het in ons eigen archief aangetroffen magescheid:

'(...) over de ouderlijke boedel als over die goederen welke wij uit de erfenis van onze oom Frans Carel van Lynden nog in het gemeen gehouden hebben als andere gereede Effecten door onze broeder E.B.B. van Lynden [= Eusebius Borchard Berend] nagelaten waarvan de revenuen tot heden door Jasper Hendrik van Lynden verrekend zijn, en in de boedel gebracht. Nadat Jasper Hendrik v.L. als oudste zoon en Erfuyter gedeclareerd had het Erfuyterschap niet te willen aanvaarden, so is men geconvenieerd om te eerder tot een scheiding te komen geen pertinente staat en inventaris te formeren maar te goeder trouw malkander de staat des boedels te helpen maken om daar op tot de scheiding en deling te treden waartoe wij elkander vriendelijk geholpen hebbende, so is men getreden tot effectieve vereffening en scheiding des boedels in maniere als volgt, opgericht op huis Ressen 20/11/1749. (...)'

Het stuk is ondertekend door en voorzien van de lakzegels van o.a. A. van Lynden [Adriaan], E.M. van Lynden [Elisabeth Mechteld], A.C. van Lynden [Agnes Cornelia], J.H. van Lynden tot Ressen [Jasper Hendrik], (tevens als momber van de kinders van Carel van Lynden tot de Swaenenburg) en ... Bruyn "als versogte magescheyds vriend en de vercoren momboir van de Freulyne E.M. van Lynden"

In juni 1763 is er weer een changement de decor. Dominee J.P.W. Schülz gaat op huisbezoek en treft op het huis de nieuwe heer van Ressen aan. Jasper Hendrik, in 1759 overleden, is opgevolgd door zijn jongste broer Adriaan baron van Lynden, generaal. Ook zijn zuster 'de Hoogwelgeborene Freule van Ressen Elisabeth Mechteld van Lynden' woont op het huis. Beiden zijn ongehuwd en de enige nog in leven zijnde kinderen van Derk en Anna.

In 1787 tenslotte is in het lidmatenboek van de Ressense kerk te lezen dat in Arnhem is overleden: 'Baron Adriaan van Lynden, heer van het Huis Ressen, luit. Gen. cavallery in dienst Staten-Generaal'. In het Dorpsboek staat geboekt onder 'uitzetting der Kwartiersmiddelen': '[...] van zijn Excellentie te min ontvangen wegens het sterven van zijn Hoogwelgeb. en de verdere dootzering der huishouden in het voorschreve jaar, de som van *f* 17: 8.' De aanslag van het jaar ervoor was gebaseerd op 9 personen, 4 paarden en 5 haardsteden. Totaal *f* 44:2.

Verkoop en teloorgang

Het sterven van Adriaan betekent het einde van de Van Lyndens als heren van Ressen. Want er is blijkbaar niemand van Caspar Antonie's nazaten die de lijn wil voortzetten.

Jasper Hendriks enige zoon Harmen Willem Jan heeft de heerlijkheid Oldenaller van zijn moeder geërfd en woont er ook. Zijn zuster Theodora Wilhelmina, 'gesepareerd echtgenote van Victor de Watteville', komt mogelijk niet in aanmerking. Beider volle neef Dirk (zoon van Jasper Hendriks broer Karel) is Heer van Swanenburg en geadmiteerd in de Veluwe ridderschap. Het zijn deze drie die tenslotte op 30 mei 1788 voor de somma van *f* 19.850,- aan W.G. van der Hoop, generaal-majoor en chef van een regiment Cavalerie, commandant van de stad Nijmegen en diens vrouw A. R. A. van Hasselt verkopen:

'1° Het huys te Ressen met de twee vleugels, tuyn, bosje, en de twee boomgaarden binnen de gragten gelegen, en d'allee of cingel met de bepoting, beginnende van den deuker van de Mermsche straat langs het arbeyders huys en drayende lings om voorby voormelde boomgaarden en voorby het hekken met de willigeboomen naast de Armepas, en verdere bepotinge tot aan den bouwhoff van Willem Janssen, mitsgaders de allee met opgaande ypeboomen, schietende van de gemeene straat langs voorm. bouwhoff van Willem Janssen tot aan het begin van de Koeweyde [...] als mede de boomen en bepoting agter het bosje en de tuyn wederom in de allee of cingel uytkomende; eyndelijk nog het gestoelte in de kerk te Ressen als meede de halve grafkelder aldaar.

2° 2 ½ morgen bouwland, genaamd de Pol

3° de Koeweyde, groot 7 morgen.'

Uit de notulen van de vergadering van de Ressense geërfd en uit 1791 blijkt dat het hele bezit van Van der Hoop 12 morgen was. Een Gelderse morgen (zoveel als een boer in een morgen kan ploegen) staat gelijk aan 3180 m². Dus we hebben het over bijna vier hectares.

Generaal van der Hoop heeft zelf maar vier jaren van zijn nieuwe bezit kunnen genieten. Hij overlijdt in 1792. Maar het Huis te Ressen ondergaat in de jaren dat het door hem en zijn familie bewoond wordt een grote metamorfose. Een, weliswaar ongedateerde, potloodtekening door T.M. Roest laat namelijk zien dat er een verdieping verdwenen is. Het uitspringend middendeel met de timpaan is er nog, ook is het aantal ramen hetzelfde als op de tekening van Pronck, maar de kap is veranderd in een zadeldak met twee schoorstenen op de uiteinden van de nok. Geschoren lindenbomen voor de gevel geven het geheel een vriendelijker aanzicht. Ook het monumentale hek is verdwenen en duidelijker dan op de eerdere tekening kunnen we een beeld krijgen van de inrichting van het voorplein.

Toch heeft deze verbouwing het huis niet kunnen redden. We schrijven 1803 als de Weduwe van der Hoop het Huis te Ressen, inclusief de Pol en de Koeweide, voor *f* 18.000 verkoopt aan de echtparen Snoekeveld-Weymans en Sanders-van Doorn. Het huis wordt daarna afgebroken en het houtgewas wordt geveld. Nogal cynisch wordt vermeld dat dit laatste meer heeft opgebracht dan de koopsom van het geheel. Sic transit gloria.

We weten vaak niet waar de meubels gestaan hebben die we van onze voorouders geërfd hebben, ook niet wie onze familieportretten voorstellen en in welk huis ze oorspronkelijk gehangen hebben. Wat schetste mijn verrassing toen ik bij het uitzoeken van de genealogie van de Ressense Lyndens op een paar namen stuitte die me bekend voorkwamen. Opeens besepte ik dat ik zelf in het bezit ben van drie

familieportretten (uit de tijd) die hoogst waarschijnlijk in het huis Ressen hebben gehangen. Het zijn de portretten van Anna Wilhelmina Bentinck, haar zoon Eusebius Borchard Berend en haar dochter Elisabeth Mechteld. Het zijn geen mooie schilderijen en ik heb ze daarom altijd een beetje verstoppt. Nu hangen ze in een donkere hoek in de boerenkeuken van mijn zusje Mathie enigszins mysterieus te zijn.

Mocht iemand van de lezers van het Lyndenblad enig archiefstuk hebben of iets weten over het huis Ressen en/of zijn bewoners, wees dan zo vriendelijk het mij te laten weten. Ook de secretaris van de Historische Kring Bemmelen, die mij telefonisch veel over het huidige Ressen en Bemmelen vertelde, houdt zich aanbevolen.

ILLY VAN VOERST VAN LYNDEN

Literatuur:

Beaufort, R.F.P. de, De Betuwe, in *De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst, deel III De provincie Gelderland*, Den Haag 1968, pp 67-71.

Quack, M.L., De oude heerlijkheid Ressen, in *Geldersche Volksalmanak, 1881*, pp 144-157.

Schevichaven, H.D.J. van, Het huis Doornik en de heerlijkheid Doornik en Ressen, in: *Gelre 1903*, pp 395-405

Sloet, J.J.S., J.S. van Veen en A.H. Martens van Sevenhoven, *Registers op de leenaktenboeken van het vorstendom Gelre en graafschap Zutphen; het kwartier van Nijmegen*, Arnhem 1924.

Uden, J.D.H. van en G.J. van Olst, Het kasteel en de kerk van Ressen, in *Gelre 1936*, pp 93-107

KLEURVOL RAJASTHAN

Het avontuur van een productieproces

Een jaar geleden kwam *Rajasthan* uit, mijn eerste boek. De staat Rajasthan ligt in het noordwesten van India, tegen Pakistan aan, en is voor een groot deel een bewoonde woestijn. Ik kwam er voor het eerst in 1988, op uitnodiging van vrienden die Hindu-tempels gingen bekijken. We reisden die eerste keer veel te snel, dwars door India, maar de ervaring gaf mij een diep verlangen om weer terug te komen. Enkele jaren later nam ik mijn gezin mee, die India gelukkig net zo bijzonder vonden als ik, en bij elke vallende ster die ik zag, deed ik een wens voor een volgende reis. Zo ben ik er in vijftien jaar tijd heel vaak geweest, soms met groepjes kennissen voor wie ik reizen organiseerde, soms ook alleen. We maakten er op diverse plaatsen vrienden, en ik voelde me er thuis, vooral in het kleurvolle Rajasthan. Op iedere reis nam ik veel foto's en hield reisboekjes bij die ik altijd van te voren zelf bond zodat er veel in kon worden geplakt.

Op een gegeven moment merkte mijn vaders zusje, Carla van Lynden, op dat ik iets met mijn foto's zou moeten gaan doen. Meer had ik als aanzet blijkbaar niet nodig: de boeken die ik over het gebied was tegengekomen, toonden vrijwel allemaal dezelfde exotische plaatjes, paleizen, prinses, kamelen; ik wilde de sferen weergeven die ik langzamerhand goed kende en als het ware mijn toekomstige lezers mee op reis nemen naar plekken waarvan ik wist dat toeristen er zelden kwamen. Ik had geen behoefte om een soort socio-cultureel boek te maken, met onderwerpen als 'schrijvende armoede' of andere zogenaamde onderontwikkeling, die sowieso tot eindeloze discussies kunnen leiden en dat was niet mijn doel. In de meeste georganiseerde reizen spiegelen Indiase gidsen zich aan de toeristen, en vermijden het risico dat men iets vies of eng zou vinden, en haast iedereen krijgt dus hetzelfde te zien. Daarbij is India eerder een continent dan een land, en zijn de Indiërs nu pas hun eigen land als toeristen aan het ontdekken; ook zij zijn vaak niet buiten de platgetreden paden geweest. Intussen verandert het land snel. Veel van de oude tradities - en Rajasthan is op dat gebied zeer rijk - gaan langzaam verloren.

In alle vrijheid ben ik aan de slag gegaan en ben ik mijn foto's gaan gebruiken alsof het verf was, knippend en scheurend, om door middel van collages meer kracht te kunnen geven aan wat ik wilde laten zien. De formule van het boek ontstond al werkende. Ik wilde ook genoeg textuur hebben op mijn pagina's. Tijdens het maken van het boek ben ik nog een paar keer naar Rajasthan terug gegaan met de specifieke bedoeling om bepaalde plekken te gaan bekijken en aanvullende foto's te maken. Na twee jaar werk had ik ruim 300 pagina's gemaakt, op een formaat (24,4 x 28,5 cm, in het uiteindelijke boek zijn ze vergroot door de uitgever) dat me prettig leek om in je handen te houden, met in de volgorde verborgen een soort ongeschreven verhaal over hoe ik dit gebied beter heb leren kennen: de eerste, overweldigende indrukken, kleur, kleur en nog meer kleur; dan de steden in, mijn ontmoetingen daar, op zoek naar stoffen en alles wat ik de mensen zag dragen of gebruiken; na de drukte van de stad, de rust van het platteland, waar weliswaar veel aan het veranderen is, maar waar in de dorpen toch nog wordt geleefd zoals eeuwen geleden in Europa. Naast de oude ambachten, die in Rajasthan nog meer dan elders in India veel worden beoefend, hebben vooral de woestijn en de dorpen, en de vele festivals en lokale gewoontes mij gefascineerd. Ik had gedacht hier geen tekst aan toe te voegen: ook op reis weet je niet altijd wat je ziet, en als je leest vergeet je vaak te kijken.

Toen ging ik op zoek naar een uitgever. Ik wilde graag dat mijn werk terug naar India zou gaan, dus het moest een Engelstalige uitgave worden. Na een boel uitgever te hebben gesproken, als een schoenveterverkoper op pad, ontmoette ik in Parijs de Editions Assouline, die zowel daar als in New York gevestigd zijn en dus in twee talen uitgeven. Meneer Assouline vroeg mij alsnog een tekst voor het boek te schrijven, zowel in het Engels als in het Frans, met het verzoek het vooral persoonlijk en vertellend te houden. Dit heeft mij onverwacht het plezier van het schrijven doen ontdekken, en gaf mij tevens het onderwerp van een volgend boek: in de periode dat ik in ons familiehuys in Veere in een soort schrijversretraite was, ging ik aan het einde van iedere dag naar het strand, waar ik met een nieuw oog de 'paalhoofden' begon te fotograferen die de kust van Walcheren tegen de eroderende zee­stroming beschermen. Ik wist toen nog niet dat in de 18de eeuw een van deze constructies 'van Lyndenshoofd' werd genoemd, naar W.C.H. baron van Lynden van Blitterswijk, noch dat de oudste

broer van mijn grootvader een geliefde dijkgraaf van de polder Walcheren is geweest, wiens “tante Lynden” vrouwe van Westhove was, de basis van waaruit ik talloze keren het strand ben opgewandeld. Maar dit terzijde.

Het productieproces van een boek is een ervaring op zich. Mijn gefabriceerde bladzijden werden fotografisch gereproduceerd bij een bedrijf in Zwitserland, waarmee Assouline altijd werkt en waarbij een dagelijkse courier voor de verbinding tussen Parijs en Lausanne zorgt. Mij werd gevraagd om deze zogenaamde ‘Iris’ op oneffenheden en kleurcorrecties te bekijken: grote foto’s met steeds een kleuren-staalkaart erbij. Ik ontmoette vervolgens de Nederlandse uitgever Walburg Pers, die, evenals een Indiase uitgever, graag een co-editie wilde doen, waarvoor ik de tekst ook nog in het Nederlands heb geschreven. Nadat de teksten waren gezet, werden in Milaan 13.000 exemplaren in drie talen gedrukt en gebonden. In Parijs en New York werd een aparte genummerde editie op mat papier gebonden en - gevouwen in zijden sari’s - uitgebracht. Met mijn versgedrukte eerste exemplaar onder de arm, zijn mijn echtgenoot en ik terug gegaan naar Rajasthan om mijn vrienden daar, van de schoenmaker in het dorp tot de schrijver van het voorwoord, het resultaat te laten zien en te bedanken. Het gaf veel pret: iedereen werd erbij gehaald; ik hoorde dat de man met de roze baard wiens portret in de eerste bladzijden is afgedrukt niet meer leeft, maar dat ik de enige bestaande foto van hem had gemaakt; “Polly Madam” kreeg zoals altijd weer kruidige thee aangeboden terwijl op elke bladzijde werd gezocht naar bekenden. Dit was het eindpunt van een avontuur dat jaren had geduurd, en het begin van een nieuw avontuur, want door dit boek, dat nu zijn eigen leven leidt als een kind dat zelf heeft leren lopen, ben ik in contact gekomen met veel mensen die ik anders waarschijnlijk nooit zou hebben ontmoet, en ben ik ook de dingen ‘op mijn eigen stoep’ op een andere manier gaan bekijken.

PAULINE VAN LYNDEN

‘Rajasthan’, Pauline van Lynden. Uitgeverij Walburg Pers, ISBN 90 5730 276 4

Franstalige uitgave, Editions Assouline, Parijs, ISBN 2 84323 529 4.

Engelstalige uitgave, Editions Assouline, New York, ISBN 2 84323 529 4 (het beste te bestellen via www.amazon.com)

Naschrift van de redactie:

Pauline meldde ons op de valreep dat ze uit Parijs gehoord heeft dat het boek heel snel herdrukt wordt, zowel in het Frans als in het Engels. Ook komt er waarschijnlijk een Duitse editie, in een kleinere en dus goedkopere en handzamere uitvoering. Het blijft dus een groot avontuur.

FAMILIEBERICHTEN

Overleden:

Tak Sandenburg:

Willemine A.A.E. van der Schaaf - barones van Lynden op 4 maart 2004

Tak Hoevelaken:

Viva Ellen barones van Lynden – Breare, douairière J.C.E. baron van Lynden (19j) op 17 januari 2005

Geboren:

Tak Sandenburg:

Felix Alexander van Lynden, zoon van Yvonne van Lynden (18c-1) en Paul Suilen op 21 november 2004